

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران

معاونت پژوهش

عنوان:

ویژگیهای طغیان گرایان و جامعه طاغوتی

از منظر قرآن و روایات

استاد راهنما:

آقای دکتر محمد مولوی

نگارنده:

زهره مظفری

سال تدوین:

۱۴۰۳

اگر این مختصر را ارزشی است؛

آن ارزش تقدیم به:

قطب عالم امکان، حضرت امام زمان (عج)، آیت رب ودود و ناجی ملک وجود؛ آنکه جهانی در انتظار عدالت و لطف اوست.

و تمام شهدای راه حق که برای مقابله با ظلم و طاغیان زمان از جان خود گذشتند...

(و یزکیهم و یعلمهم الکتاب و الحکمه)

-با تشکر و سپاس از استاد دانشمند و فرزانه جناب آقای دکتر محمد مولوی

که از محضر پر فیض تدریستان ، بهره ها برده ام.

-با امتنان بیکران از مساعدت های بی شائبه ی پدر و مادرم

که اگر کمک و یاری آنها نبود این امر میسر نمیشد.

چکیده

در این پایان نامه ویژگی های طغیان گرایان و جامعه طاغوتی از منظر قرآن و روایت مورد بحث قرار می گیرد.

طغیان یکی از خطرانی است که جامعه و فرد را تهدید می کند و از رذایل اخلاقی می باشد که و منشا دیگر گناهان نیز می باشد. در فصل اول به مفهوم شناسی و واژه های مترادف با طغیان پرداخته شده است. زمینه ها و عوامل طغیان از دیگر موضوعاتی است که در فصل اول بدان پرداخته شده است.

در فصل دوم پایان نامه به ویژگی های طغیان گرایان اشاره می شود به عبارت دیگر فردی که به رذيله اخلاقی طغیان دچار شده است طبق آیات و روایات چه ویژگیهای اعتقادی و رفتاری از خود نشان می دهد.

نگاهی به ویژگی های جامعه طاغوتی بر مبنای قرآن و احادیث موضوع فصل سوم این پایان نامه می باشد. در جامعه ای که در آن طغیان وجود دارد چه جامعه دارای نظام طاغوتی باشد و یا در ظاهر طاغوتی نباشد ولی بر مدار ویژگی های طاغوتی قرار دارد چه ویژگی هایی مشاهده می شود. مهمترین ویژگی که در یک جامعه طاغوتی وجود دارد استضعاف است. استضعاف ابعادی دارد مانند استضعاف فکری، سیاسی، اقتصادی و...

در نتیجه به دنبال آن بودیم با شناخت صفت طغیان، مانع از بروز این صفت در فرد و یا جامعه باشیم تا جامعه خدا محور در همه ابعاد تحقق یابد.

کلید واژه:

طغیان، استضعاف، ثروت، استغنا، جامعه طاغوتی

۳۳. موسوی خمینی ، روح الله ، صحیفه امام، تهران، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۸۹، ج ۹ و ۱۳ و ۱۴ و ۱۶ و ۱۷
۳۴. همان ، شرح چهل حدیث، تهران، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۸۸.
۳۵. ناصری کریموند، و دیگران، بررسی ویژگی های منافقان در قرآن کریم، فصلنامه علمی و تخصصی پویش در آموزش علوم انسانی، سال اول، ش ۲، بهار ۱۳۹۵ ش.
۳۶. نراقی، احمد بن محمد مهدی ، محمد مهدی، جامع السعادات، مترجم: کریم فیضی، قم، قائم آل محمد، ۱۳۸۸ ش. ج ۲
۳۷. نوری ،سید حسین ، استکبارستیزی در قرآن، میراث ماندگار، تهران، ۱۳۹۷.
۳۸. هلالی، سلیم بن قیس ، أسرار آل محمد علیهم السلام، مترجم: اسماعیل انصاری زنجانی خوئینی، نشر الهادی.

منابع عربی:

۳۹. ابن أبی الحدید، عبد الحمید بن هبّ الله ، شرح نهج البلاغّه، مکتبہ آیة الله المرعشی النجفی، قم، ۱۴۰۴ ق، ج ۲۰
۴۰. ابن درید، محمد بن حسن، جمهره اللغة، دار العلم للملایین، ۱۹۸۷ م، بیروت.
۴۱. ابن طاووس ، علی ابن موسی، إقبال الأعمال (ط - القدیمة)، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۴۰۹ ق. ج ۱
۴۲. ابن فارس ،احمد، مقایس اللغة، معجم مقایس اللغة، دار الفکر، ۱۳۹۹ هـ - ۱۹۷۹ م. ج ۳ و ۴.
۴۳. ابن منظور ، محمد بن مکرم، لسان العرب، دار صادر، بیروت، الطبعة: الثالثة - ۱۴۱۴ هـ؛ ج ۱ و ۲ و ۹ و ۱۵
۴۴. ابوالفتوح رازی ، حسین بن علی ، روض الجنان و روح الجنان فی تفسیر القرآن، بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس رضوی، مشهد، ۱۴۰۸ ق، ج ۱۹
۴۵. الأزدی ، أبو بکر محمد بن الحسن بن درید ، جمهره اللغة، دار العلم للملایین، بیروت، الطبعة: الأولى، ۱۹۸۷ م، ج ۲
۴۶. الأزهری ، محمد بن أحمد ، تهذیب اللغة ؛ دار إحياء التراث العربی، ج ۸

٤٧. الثعالبي، أبو زيد عبد الرحمن بن محمد بن مخلوف ، جواهر الحسان في تفسير القرآن، بيروت، دار إحياء التراث العربي، ١٤١٨ق. ج ٥
٤٨. الثعالبي ، أبي منصور عبد الملك بن محمد بن اسماعيل ، فقه اللغة، دار الكتب العلميّة، ج ١
٤٩. الحائري ،جعفر بن عباس ، بلاغة الامام علي بن الحسين عليه السلام، دارالحديث، قم، ١٣٨٣، اول،
٥٠. راغب اصفهاني، حسين بن محمد بن مفضل، مفردات الفاظ قرآن، دفتر نشر الكتاب، چاپ دوم، ١٤٠٤ق، ج ٢
٥١. الزبيدي ، المرتضى ، تاج العروس ؛ دارالفكر، ج ١٩
٥٢. الفراهيدي ، الخليل بن احمد ، العين ، مؤسسة دار الهجرة، الطبعة: الثانية، ايران، ١٤٠٩؛ ج ٢ و ٣ و ٤ و ٥
٥٣. الفيروزآبادي ، مجد الدين أبو طاهر محمد بن يعقوب ، القاموس المحيط، مؤسسة الرسالة للطباعة والنشر والتوزيع، بيروت، لبنان
٥٤. الكيالي ، عبدالوهاب، موسوعة السياسة، المؤسسة العربية للدراسات و النشر، ١٩٩٠م، بيروت، ج ١.
٥٥. آلوسی ، سيد محمود ، روح المعاني في تفسير القرآن العظيم، دارالكتب العلمية، بيروت، ١٤١٥ ق، اول ، ج ٨ و ١٠
٥٦. تميمي آمدي، عبدالواحد محمد ، سيد جلال الدين محدث، شرح محقق بارع جمال الدين محمد خوانساري بر غررالحكم و دررالکلم، تهران، موسسه چاپ و انتشارات دانشگاه تهران، ١٣٨٤ش. ج ١
٥٧. جعفر بن محمد، امام ششم عليه السلام، مصباح الشريعة - بيروت، چاپ: اول، ١٤٠٠ق
٥٨. جوهری، ابونصر ، الصحاح ؛ دار العلم للملايين، بيروت، چاپ چهارم، ١٤٠٧ق، ج ٤ و ٦
٥٩. حر عاملی، محمد بن حسن ، وسائل الشیعه، طهران: ، ١٢٧١ق. ج ٤ و ٥ و ١٢ و ٢٤
٦٠. حسینی شاه عبدالعظیمی، حسین بن احمد ، تفسیر اثني عشری، انتشارات میقات، تهران، ١٣٦٣ ش، چاپ: اول، ج ١ و ٣ و ٤ و ١٠
٦١. دغیم، سمیع، موسوعة مصطلحات العلوم الاجتماعيه و السياسيه في الفكر العربي و الاسلامی، مكتب لبنان ناشرون، ٢٠٠٠م.
٦٢. زمخشري، جارالله، الكشف عن حقائق غوامض التنزيل، رياض، مكتبة العبيكان، ١٤١٨ق. ج ٤
٦٣. همان، اساس البلاغه، قم: منشورات دفتر تبليغات اسلامي، بی تا.

٦٤. سمرقندی، نصر بن محمد بن أحمد بن إبراهيم ، بحر العلوم، دار الكتب العلمية، بيروت، ١٤١٣ق.

ج ٢،

٦٥. سيوطي، جلال الدين، الدر المنثور في تفسير المأثور، بيروت، دارالفكر، بی تا. ج ٦

٦٦. شاذلي ، سيد بن قطب بن ابراهيم ، في ظلال القرآن، دارالشروق، بيروت- قاهره، ١٤١٢ ق، هفدهم،

ج ٣ و ٥

٦٧. شبستري، عبدالحسين، اعلام القرآن، قم، بوستان كتاب، ١٣٨٥ش.

٦٨. صدرالدين شيرازي، محمد بن ابراهيم ، مفاتيح الغيب. تهران، مؤسسه مطالعات و تحقيقات فرهنگي.

انجمن اسلامي حكمت و فلسفه ايران، ١٣٦٣ش. ج ٢٧ و ٣١

٦٩. صدوق ، محمد بن علي ، الخصال، قم، جامعه مدرسين، ١٣٦٢ش. ج ١ و ٢

٧٠. همان، التوحيد، ص ٢٩٠. قم، جامعه مدرسين، ١٣٩٨ق.

٧١. همان، من لا يحضره الفقيه، قم، جامعه مدرسين، چاپ دوم، ج ٢ و ٣ و ٤

٧٢. طباطبائي، سيد محمد حسين ، الميزان في تفسير القرآن، ج ١ و ٨ و ١٢ و ١٥ و ١٦ و ١٨ و ٢٠

٧٣. طبرسي، فضل بن حسن ، مجمع البيان في تفسير القرآن، انتشارات ناصر خسرو، تهران، ١٣٧٢، چاپ

سوم، ج ١ و ٣ و ٧ و ٨ و ٩ و ١٠ و ١٨ و ٢٢

٧٤. طريحي، فخر الدين ، مجمع البحرين، كتابفروشي مرتضوي، تهران، ١٣٧٥، سوم ج ١ و ٣ و ٥

٧٥. طوسي، محمد بن حسن ، التبيان في تفسير قرآن، دار احياء التراث العربي، بيروت، ج ٣ و ٤ و ٩

و ١٠

٧٦. همان، مصباح المتهجد و سلاح المتعبد، بيروت، مؤسسه فقه الشيعه، ١٤١١ق، ج ١

٧٧. طيب، سيد عبد الحسين ، اطيح البيان في تفسير القرآن، انتشارات اسلام، تهران، ١٣٧٨ ش، چاپ:

دوم، ج ١ و ٢ و ٣ و ٥ و ٦ و ٩ و ١٠ و ١٣ و ١٤

٧٨. عسكري، حسن بن عبدالله، الفروق اللغويه، قاهره، دارالعلم و الثقافه، ١٩٩٨م، ج ١

٧٩. فيض كاشاني، محمد بن شاه مرتضى، محجه البيضاء ، قم، جماعه المدرسين في الحوزة العلميه بقم.

مؤسسه النشر الإسلامی، ١٤١٧ق. ج ٣ و ٦

٨٠. فيض كاشاني ، ملا محسن ، تفسير الصافي، انتشارات الصدر، تهران، ١٤١٥ ق، چاپ: دوم ، ج ٤

٨١. همان، الأصفى في تفسير القرآن، ، مركز انتشارات دفتر تبليغات اسلامي، قم، ١٤١٨ ق، چاپ: اول، ج

١ و ٢

٨٢. فيومي، احمد بن محمد، المصباح المنير، قم، مؤسسه دارالهجره، ١٤١٤ق. ج ١

۸۳. قرشی، سید علی اکبر، تفسیر احسن الحديث، بنیاد بعثت، تهران، ۱۳۷۷ش، ج ۳ و ۷ و ۱۱
۸۴. همان، قاموس قرآن، دار الکتب الاسلامیه، دار الکتب الاسلامیه، تهران، ۱۴۱۲ ق، ششم، ج ۱ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷
۸۵. قرطبی، شمس الدین، تفسیر «قرطبی»، بیروت، دار احیاء التراث العربی، بیتا. ج ۹
۸۶. قمی، علی ابن ابراهیم، تفسیر قمی، قم، دارالکتاب، ۱۴۰۴ق. ج ۲
۸۷. قمی مشهدی، محمد بن محمد رضا، تفسیر کنز الدقائق و بحر الغرائب، سازمان چاپ و انتشارات وزارت ارشاد اسلامی، تهران، ۱۳۶۸ ش، اول، ج ۵ و ۹
۸۸. کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی (ط - الإسلامیه) دار الکتب الإسلامیه، تهران، ۱۴۰۷ ق، ج ۱ و ۲ و ۳ و ۵ و ۸
۸۹. لثی واسطی، علی بن محمد، عیون الحکم و المواعظ، دار الحديث، قم، ۱۳۷۶ ش.
۹۰. مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، بیروت، دار احیاء التراث العربی، ۱۴۰۳ق. ج ۱ و ۹ و ۱۶ و ۴۵ و ۶۳ و ۶۴ و ۷۰ و ۷۲ و ۷۳
۹۱. مصطفوی، حسن، التحقیق فی کلمات القرآن الکریم، بنگاه ترجمه و نشر کتاب، تهران، ۱۳۶۰، ج ۱ و ۷ و ۸ و ۹
۹۲. مغنیه، محمد جواد، تفسیر الکاشف، دار الکتب الإسلامیه، تهران، ۱۴۲۴ ق، چاپ: اول ج ۵ و ۶ و ۷
۹۳. موسی، حسین یوسف، الإفصاح فی فقه اللغة، قم، مکتب الإعلام الإسلامی، ۱۴۱۰ق. ج ۱
۹۴. نراقی، احمد بن محمد مهدی، معراج السعاده، نشر جمال، ۱۳۸۸، تهران.
۹۵. نوری، حسین، مستدرک الوسائل، قم: مؤسسه آل البيت (ع)، الاحیاء التراث، ج ۱۱

مقالات:

۹۶. پزشکی، محمد، استبداد از دیدگاه قرآن، مجله علوم سیاسی، ش ۱۹. ۱۳۸۱ش. قابل دسترسی در:
<https://ensani.ir/fa/article/63332/>
۹۷. سبجانی، جعفر، مثل های زیبای قرآن، ماهنامه مکتب اسلام ۱۳۸۲ شماره ۴. قابل دسترسی در:
<http://ensani.ir/fa/article/author/46520?page=3>
۹۸. سجادی، ابراهیم، استبداد و خودکامگی در تحلیل قرآنی، مجله پژوهش های قرآنی شماره ۳۷_۳۸. قابل دسترسی در: <https://ensani.ir/fa/article/135355/>

پایان نامه:

۹۹. مصور، عباس، نظام طاغوتی از دیدگاه قرآن، پایان نامه جهت اخذ مدرک کارشناسی ارشد، آبان ۱۳۸۶

پایگاه های اینترنتی:

۱۰۰. <https://www.khabaronline.ir/news/446>

۱۰۱. <https://farsi.khamenei.ir>